

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ szimzandók. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Samuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Előfizetési felhívás az „ERDÉLYI GAZDA” 1886-ik évi folyamára.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya 1885. november hó 26-án tartott ülésének 233. jegyzőkönyvi száma alatt egyhangulag elhatározta, hogy lapját 1886. ujéven kezdve önerején fogja kiadni.

E határozatból folyólag a következő változások lépnek életbe:

Az „Erdélyi Gazda” az 1886-iki XVIII-ik évfolyamban havonként kétszer: minden hó 1-én és 15-én fog megjelenni másfél ivnyi terjedelemmel; előfizetési ára egész évre két forint, fél éves vagy negyed éves előfizetéseket nem fogadunk el.

Hogy azonban a lapnak terjedése és éppen azon körökbe való eljutása, melyek vagyoniilag korlátoltabb helyzetben vannak, még inkább biztosítva legyen, az igazgató választmány továbbra is fenntartja azon kedvezményt, hogy községek, községi előljárók, körjegyzők, lelkészek, iskolák és tanítók, valamint az erdélyrészi gazdasági és rokon egyesületek tagjai az „Erdélyi Gazda” egész évi folyamát fél árban, azaz

egy forintért

rendelhetik meg, ha ezen összeget legkésőbb 1886. január hó 15-éig Kolozsvárra, az „Erdélyi Gazda” kiadó-hivatalának címmezve és bérmentve — legcélszerűbben postautalvánnyal — beküldik. A pontos megrendelést annyival inkább kérjük, mert felesleges példányokat nem nyomathatunk és így a későn jelentkezők csonka évfolyamot nyernek.

Gyűjtőknek minden tíz egyszerre beküldött (akár 2, akár 1 frtos) előfizetés után egy-egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Utánvételes, vagy oly megrendelés, melyhez az előfizetési összeg mellékelve nincs, tekintetbe nem vehető.

Olesó hirdetési rovatunkat — mely a kiadó-hivatalban megtekinthető — ajánljuk az eladók és vevők szives figyelmébe; egyleti tagok 25% díjkedvezményben részesülnek.

Uj éven kezdve az u. n. „Kishirdetések” számára is tért nyitunk. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 kr ba — egyleti tagoknak 1 kr ba — kerül; ha azonban a hirdető fél lakozime is közölve van, akkor minden egyes közlés után 30 kr. bélyegdíj is fizetendő.

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadó-hivatal, mely levélbeli tudakozódásokra is pontosan válaszol, ha a szükséges postabélyeg beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik. —

Szellemi munkásságunkra nézve megjegyezzük, hogy lapunk minden száma ezentúl egy-egy irányzikket közöl hivatott szakértők tollából, mely váltakozva öleli fel erdélyrészi mezőgazdaságunknak egyik-másik ágát. A havonkénti munkamemlékeztetön kívül rövidre vont eredeti, fordított vagy kivonatolt cikkekéből és apró közlésekből fog állani a tartalom, mindig lehető tekintettel az erdélyrészi viszonyokra, valamint a közlemények időszerűségére.

A hivatalos részben az egyleti értesítéseken kívül a titkári hivatal a választmányi és szakosztályi ülések jegyzőkönyveit — utóbbiakat rövid kivonatban — fogja pontosan és lehető gyorsan közölni; valamint a fontosabb egyleti felterjesztéseket és munkálatokat is, még pedig jelentőségük és terjedelmük szerint egészen szó szerint, vagy bő kivonatban. Társ- és rokon egyesületek rövid közleményei csak annyiban lesznek felvehetőek, a mennyiben azt a tárgy indokolja, vagy a hely megengedi.

Ezen előzmények után melegen ajánljuk önzetlen vállalatunkat a t. gazdaközösségnek szives pártfogásába.

Kolozsvárt, 1885. december hó 7-én.

Az „Erdélyi Gazda” szerkesztő bizottsága.

Tartalom: Előfizetési felhívás. — Visszapillantások a gyümölcs- és konyhakerti kiállításra. Ritter Gusztáv. — Budapesti lókiállításunk és Erdély lovai — Egyleti mozgalmak. Vál. ül. 1885. november 26-án. — Egyvel egy: Méhészeink figyelmébe. Új naptárak. Népgazdasági naptár. November havi meteorológiai észleletek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Visszapillantások a gyümölcs- és konyhakerti kiállításra.

(Budapest, 1885. október 18–31.)

III.

Gróf Zichy Ferencz vedrői kertészetének tárlata, — főkertész Forstinger Rezső — a legjelentékenyebb és legelső volt az összes nagy uradalmi kertészetek között. A gyümölcs igen tiszta és hibátlan, jellegzően fejlett és csodálatos szépen színezett volt. Miután minden fajból 8–10 darab volt bemutatva, az egész gyűjtemény igen gazdag és teljes látványt nyújtott; miért is jövőre általában véve ajánlatos lenne, a szokásos 5 darab helyett 8–10-et küldeni. Az almák közül különösen felemlítendő: Fehér téli rozmarin, Danczigi szeges, Jersey-i királyalma, Magyar koronaalma, Harbert renetje, Sándor czár stb. mindössze 170 almafaj volt képviselve. A 146 körte közül a szép Angevine nevű diszkörte óriási nagyra volt fejlődve; a finom fajok közül megnevezhetők: Angoulêmei hercegnő, Hardenpont téli vajonca, Nemes kolmár, Téli esperes, Olivier des Serres és a Nemes Crassanne.

A nagyságra második gyűjteményt gróf Széchényi Imre horpácsi kertészetéből Schilhán Péter főkertész állította ki. A gyümölcs itt is szépen volt fejlődve, de több faj hamis néven lett bemutatva. A horpácsi gyümölcsfaiskolai cikkekét a bíráló bizottság legteljesebbeknek és kivitelképeseknek nyilvánította és tényleg e kertészet évente nagy mennyiségben szállítja gyümölcsfáit Bécsbe, honnan azok kisebb részletekben, de természetesen tetemesen megdrágítva jutnak vissza a régi hazába. Többek között a bolgár fejedelem is Horpácsról rendelte meg a sophiai hercegi kertek beültetésére szükséges faanyagot.

Harmadik helyen — mindig nagyság szerint számítva — a pápai uradalom kertészete állott; sőt a katalogus szerint itt a fajok száma még nagyobb, mint a horpácsi gyűjteménynél. Miután azonban sok faj mint hasonló (synonim) fordul elő, az abszolút szám megapad; különben is az elnevezések sok helyt hibásak voltak.

Mindezekből kiindulva az összes faiskolatulajdonosok gyűjteményeinek rektifikálását a legelső feladatnak kell tartanunk és az elnevezéseknél uralkodó óriási zavart innen kiindulva kell megtámadni és — ha csak lehet — le is győzni.

A közepes nagyságu gyűjtemények száma igen tetemes volt; ezek közül csak azokat soroljuk fel, melyek feltűnően szép gyümölcsükkel a nézőt csalogatták, vagy érdekes fajokkal a gyümölcstermelő figyelmét lekötötték.

Gróf Haller Ferencz, Fejéregyházáról 120 almafajt mutatott be, melyek közül leginkább az Erdélyi piros rozmarin, az Apaffy alma és a Kanadai renet néven kiállított Kewi

foltos aranyalma keltett érdeket. Az Apaffy alma igen finom husu, kellemesen fűszerezett és külsőleg kissé az Erdélyi fűszeresre hasonlított. Az Erdélyi piros rozmarin kevesebb értékűnek bizonyult. A harmadik fajt Bencsik György ur tömeges termelésre ajánlotta; különben az egész kiállításra csak két helyt volt található. A Kewi foltos aranyalma egy nagyra fejlett Hagyma masánczkira emlékeztet; inkább széles, mint magas, gömbölyű, zöldes sárga, szárfelé sűrűen, a kehely felé szétesőszóan szürkésbarna rozsdacillagocskákkal ellátva.

Kovács József, bátorkeszi lelkész 40 almát és 110 körtét bocsátott szemlére, mind helyes elnevezéssel. Számos újabb és új faj a bíráló bizottság előtt is ismeretlen volt.

Gróf Eszterházy Miklós tatai uradalma igen szép alma- és körtegyűjteményt küldött, de itt is számos helytelen elnevezéssel találkoztunk, e mellett azonban néhány, nálunk kevésbé ismert fajjal is.

Hajós József bámulatosan fejlett őszi és téli gyümölcsöt mutatott be és az almák közül Parker pepinje, Gaesdonki renet, Sándor czár; a körték közül Alexandre Lucas (valószínűleg dr. Lucas), szebben volt fejlődve, mint bárhol másutt. Egy almafaj, mely Ananász parmán, sajátságos névvel volt jelelve, kitűnt nagysága és jósága által. Mind e ritka szép gyümölcs a dömsödi homoktalajon termett.

Reichsthaler János pozsonyi kereskedelmi kertész alma- és körtegyűjteménye nagyság és jóság által vált ki, bár az elnevezések, fájdalom, sok helyt hamisak voltak. E kiállítót az a baj érte, hogy gyűjteményét megszakítva kellett felállítania, minélfogva az látszólag kisebbnek tetszett.

A genti (Belgium) d'Haene Adolf 52 ottan termelt körtefajt mutatott be jól mivelve és helyesen elnevezve.

Gróf Wenkheim Rezső, Dobox; dr. Tóth Károly, Ürmény; özv. Szathmáry Király Pálné, Felső-Zsolca; Zombor és Szabadka városok kertészei, valamint sok más, itt egyenként fel nem sorolható festület vagy egyén, gazdag collectiókat mutatott be.

A gazdasági tanintézetek közül a magyaróvári akadémia, Keszthely, Kassa és Kolozs-Monostor voltak képviselve kisebb-nagyobb bőségű gyűjteményekkel. Constatálnunk kell, hogy a sok faj mivélését csak akkor lehet jóvá hagyni, ha a fajok tisztasága is biztosítva van! Mert ugyan mit használ a kipróbált faj közzététele, ajánlása, ha a faj nem volt valódi??? Mindenesetre hamis adatokat nyerünk, téves következtetésekre jutunk. Hogy az intézeti gyűjteményekben is számos hamisan nevezett faj fordul elő, annak oka egyfelől a beszerzési forrásokban, másfelől abban rejlik, hogy a rektifikálás kellő időben meg nem történik!

A vinczellér-képezdek közül csak Tarczal vett részt szép gyümölcsössel, miglen földmives iskoláink távollétükkel tündököltek.

Név nélküli gyűjteményeket alig lehetett találni, mindenki igyekezett gyümölcsét valaminek elkeresztelni. Az etikettírozás mikéntje most sokkal gondosabb volt, mint 1881-ben; de ezuttal is az erdélyi gazdasági egyesület rendszerét a leggyakorla-

tíbbnek találtuk. A nyomtatott papiretikett a fatányér középből kiemelkedő nyelecskére volt fonállal felkötve, miáltal a jelzések kicserélése megakadályozva, ellenben a gyümölcs szemlélése semmi közbeeső tárgy által gátolva nem volt. A drótból készült czimtartók nagyon is ingó-bingók voltak és az etikettek nagyrészt eléggé megerősítve nem lettek. Sok kiállítónál a tulajdonos neve helytelen nagysági arányban állott a gyümölcsével, úgy, hogy akaratlanul is mindig és ismételt az elsőt olvasta a néző.

A mi már most a fajok helyes. elnevezését illeti, bátran kimondhatjuk, hogy igen kevés, absolute helyesen jelzett gyüjtemény volt bemutatva. A fajok számának szaporodásával a hamisen elnevezettek is egyaránt növekszik! A szürke renetek családjában fordul elő a legtöbb tévedés és itt a „bör-alma“ általános elnevezésével igyekeznek a nehézségen túlhaladni. A Deák renetje, mint szürke őszi renet szerepelt; míg az egész alföldön böralma néven elterjedt faj helyesebben a portugali renetnek felel meg. Egészben véve körülbelül 16—18 szürke renet fordult elő a kiállításon.

Az a finom almafaj, mely Orleansi renet néven ismeretes, az egész országban igen gyakran más néven fordul elő. Felületesen nézve az Angol arany parmánhez hasonlít; de komorabb színezete, fehér szürke rozsdapontok és lágy fehér husa ettől könnyen megkülönböztethetővé teszi.

A valódi Gravensteini kevésbé van elterjedve, mint megérdemli és majdnem minden collectióban a Lángos bibornok (Geflammer Cardinal) volt Gravensteini gyanánt bemutatva. Igaz ugyan, hogy némi hasonlatosság van; de a Lángos bibornokot magas, félrecsuszott alakja, kevésbé zsíros héjja és csekély aromája eléggé megkülönböztethetővé teszi.

A könnyen felismerhető Batult gyakran Masánczki néven, a Danzig szegest pedig Rózsa kalvill jelzéssel lehetett találni.

A Karmeliták renetjét Kecskemét és Nagy-Kőrös „Elsassi piros renet“-nek nevezi; míg ellenben Halas város és Hajós József ur czimen egészen más, ritkán előforduló, komor színezetű, kései renetet mutattak be.

A Bodor-Schönbrunni renet majdnem kizárólag csak az erdélyrészi collectiókban fordult elő, hol egy kiállító azt ismételt és makacsul „Kórodai renet“ alatt vezette.

A Bánáthból (Fehértemplom) nyert „Bánáti Masánczki“ nevű faj sehol feltalálható nem volt.

A Veress Ferencz ur által Franciaországból hozott és egyletünk kertészeti szakosztálya által ajánlott Van Mons késői különféle gyüjteményekben eltérő névvel szerepelt, például mint: Mass incomparable, Quadrant renet és Lüttichi szeges alma.

A körte collectiók általában véve kevesebb hibát mutatnak fel, de itt viszont több hasonlevet (synonimet) láttunk használatban, mint az almáknál. Az Egri és Virgouleuse körte közötti különbséget most sem lehetett a rendelkezésre álló gyümölcsön felismerni.

Hogy irmodorunkban Reinette, renet, ranet, királyka, érdencz; — beurré, vaj, vajonc, vajkörte stb. szavakat használ-

junk-e? az jövőre véglegesen megállapítva lesz. A gyümölcsészeti értekezlet ugyanis felkérte Bencsik György urat, hogy az összes előforduló fajok mikénti elnevezésére nézve javaslatot tegyen.

A nmlgu földmívelési ministerium Angyal Dezső, Ritter Gusztáv és Villási Pál személyeikben külön szakbizottságot küldött ki az elnevezések helyesbitésére. A hamisan vagy kevésbé elfogadott hasonlevekkel jelzett fajok rektifikálva és lajstromozva lettek, mely névsor azután az illető kiállítóknak a kívánatos kiigazítás végett megküldetett.

Kolozs-Monostor.

Ritter Gusztáv.

Budapesti lókiállításunk és Erdély lovai.

E czim alatt báró Bánffy Ádám egy kis füzetkét adott ki, melyben vázolja az októberben lefolyt lókiállítást és ismerteti Erdélynek lótenyésztését. A minnek rövid kivonatát alább próbáljuk adni a t. olvasó közönségnek.

Szép kép tárult a szemlélő elé a budapesti lókiállítás alkalmából, lótenyésztésünk minden ágából kiváló egyedek hirdették hazánk lótenyésztésének előhaladottságát. Látható volt az angol televér nemes alakjában, az angol félvér, arab televér és félvér, lipiczai faj és nehezebb igás lovak kiváló példányokban. Különösen kitűntek az állami ménék, melyek ugyszólván a tárlatnak gyöngyét képezték. Az angol félvérek osztálya volt legszebben képviselve, hol különböző keresztezések csak tanuskodtak arról, hogy a félvérek minden osztályu lovakat szolgáltatnak, úgy nehéz háttas és hámost, mint könnyű háttas és hámost, a mi megerősít bennünket azon hitben, hogy az angol félvér nemcsak nagybirtokos méneseinek, de kellő tartás és kezelés mellett a népies tenyésztésre is felette alkalmas. Erdély tündetőleg kevés számmal vett részt a lókiállításon, mit annak lehet tulajdonítani, hogy az erdélyi más fajta állatokat a központban a kitüntetéseküél mellőzni szokták; de tekintsünk egy kissé alaposan a dologba s át fogjuk látni, hogy a mellőzés nem éppen indokolatlan, mert például a mi szarvasmarháknál, daczára annak, hogy kitűnő igavonót szolgáltat s Magyarországra nagyban vitetik be, — az ottani nagyobb birtokosok marhái tökéletesebbek, mi nagyon természetes; mert a fajkiválasztás régebb idő óta eszközöltetvén, jobb egyedeket produkálnak; már pedig a kiállításoknál ez kell. Épp így vagyunk a juhval és sertéssel is. Már a lovakkal másképpen állunk, ezekkel már concurálhatunk s annál inkább lehetett csodálkozni az elmaradáson. Pedig, hogy nem voltak mellőzve ott az erdélyi lovak, azt mutatja az, hogy Tholnay Reginald lovai, melyek kiállítási nagy éremmel lettek kitüntetve s a mellett 4 drb 3 éves csikót 3300 frton adott el, a mi nem megvetendő összeg.

Erdély lovaival már mult században kitűnt s Magyarországra több nevezetes ménésének alapjául szolgált, így például a therezováczi Jankovics ménésnek, kigyósi Wenkheim ménésnek, pannonhalmi apátság ménésének stb. ez eléggé igazolja, hogy mily szerepet játszott akkor az erdélyi ló. A mi a jelen-

legi lóállományt illeti, az általában 3 fajra vezethető vissza, az angol, székely és szász lóra. Az elsőnél találunk televér és félvér tenyésztést; a televér nem nagy elterjedésnek örvend, habár tény az, hogy a magyar birodalom lótenyésztésének nagy hírnevét televérjeinek és versenyjeinek köszönheti.

Erdélybe az első televér angol lovat br. Wesselényi Miklós importálta 1809. Angliából, ennek eredményét látva, csak azután hozattatott több eredeti angol ló be. Ezen lovak kipróbálására és fejlesztésére jött létre akkor a kolozsvári lóverseny, mely eleintén nagy pártfogásnak örvendett, annál sajnóssabb, hogy most ugyszólván nélkülözi azt; maga a város, melynek érdekében volna a lóversenyeket előmozdítani, a helyett, hogy segíezné, a versenyterért — mintegy 35 holdra terjedő posvány és tófenék — 400 fítot fizetett magának, ily körülmények között nem csodálkozunk azon, ha a lovar-egylet azon gondolkozik, hogy lóversenyét más városba tegye át, hol nem csak örömmel fogják fogadni, de talán más városok példájára díjakat is tűznek ki, mert tény az, hogy a versenyek élénkséget, forgalmat csinálnak a városban. Ily viszonyok mellett csak sajnosan kell tapasztalunk, hogy Erdély televér tenyészete lassan halad; jelenlegi száma 30—35 darab.

A félvéreknél a viszonyok sokkal kedvezőbbek, ez általában nagy elterjedésnek örvend, mi használhatósága mellett eléggé tanuskodik. Erdély lótenyésztésében ez foglalja el a legelőhaladottabb álláspontot s Magyarország e nemű lovaival megállja a versenyt, daczára annak, hogy Erdély lótenyésztése a kormány által csak az utóbbi időben lett jobban felkarolva.

Erdély második lófaját a hegyi, székely ló név alatt ismeretes válfaj képezi. Ez egy kis termetű, aczél izmu, szívós állat s leginkább Csik- és evvel határos megyékben van elterjedve. Ezen anyag javításául a lipiczai fajjal keresztezik, hogy mily eredménynyel, az még a jövő tíka.

Nagyobb mennyiségben fordul elő még különösen a szászok által lakott vidékeken, otromba küllemű, szükelejú, csapott faru szász ló; csakis igavonásra használható. Található a hegyesebb vidékeken még az ugynevezett „mokán” lovat.

Ezekből áll Erdélynek lóanyaga, melynek javítására, tökéletesítésére az állami ménnek vannak hivatva, minek jöhatását már most is örömmel lehet constatálni. Az 1884-iki adatok szerint 291 állami mén van Erdélyben elhelyezve, még pedig Nagy-Küküllőmegyében 29 drb, Kis-Küküllőben 10, Fogarasmegyében 4, Hunyadmegyében 10, Szebenmegyében 21, Maros-Tordamegyében 14, Alsófehérmegyében 21, Háromszéken 38, Brassóme gyében 32, Udvarhelymegyében 16, Csikmegyében 21, Besztercze-Naszódmegyében 13, Kolozsmegyében 29, Szolnok-Dobokamegyében 17, Torda-Aranyosmegyében 16 drb, melyek összesen 11917 kanczát fedeztek.

Ezek után a szerző a magán ménesek leírását adja, miről azonban lapunk szük tere miatt csak annyit jegyzünk meg, hogy szükebb hazánkban 38 magán ménes van s jórészt angolvér az uralkodó.

Ezekből látható, hogy lótenyésztésünk az előrehaladás oly fokán áll, melylyel szégyent nem vallunk, és hogy mégis az anyagi siker aránylag nem oly kedvező, ezt két okra lehet

visszavezetni, még pedig 1—ször, mert az eladás többnyire közvetítőkkel történik s így a haszonnak egyrésze a szenzál zsebébe jut; és másodszer, mert lovainkat nem ismertetjük, nem mutatjuk be a kiállításokon s így nem iparkodunk piacot szerezni annak.

„Két éven át kísérlettük meg tenyészállatkiállításaink alkalmával a lóvásárt is létesíteni. Hosszadalmas lenne azt fejtegetni, hogy e vásárok miért nem feleltek meg a várakozásnak. Hanem felhozok egy közelebbi esetet, hol az rögtön az első kezdetnél nagyszerűen sikerült; és látva, miként jártak el azok, reá jövünk, hogy miért maradt el a miénktől a siker.”

„Alig 3—4 éve annak, hogy Somogy megyében, Kaposvárt, egy évente tartandó lóvásár létesítettet. Első sorban az illető város hatalmas támogatása mellett, a vásár rendezősége széles körben szólitotta fel a lótenyésztőket a megjelenésre, egyuttal az eladásra szánt lovak árának, magasságának, színének, fajának stb. pontos megjelölésére, mely bejelentés, elmaradás esetében, bizonyos bírság mellett kötelező.”

„A bejelentések hónapokkal azelőtt megtörténvén, a katalógus árjegyzék alakjában, ugy a kül-, mint a belföldi ló iránt érdeklődő közönségnek számtalan példányokban szétküldetett. A tenyésztő, kitüntetés, díjak és jó értékesítés reményében és még kötelezettség mellett, anyagát mind hehozta; a veni szándékozó az árjegyzékből látta, hogy ugy mennyiség, mint minőség tekintetében, mily anyag megjelenésére számíthat, s ennek biztos tudatában a leghosszabb utat is megtette. Az eredmény már első évben, minden várakozáson felüli volt. És azóta Kaposvár évente találkozási helye Magyarország egy nagy vidéke lótenyésztőinek. Özönlik oda az idegen vevő a szélrózsa minden irányából s a lovak mesés árakon kelnek el.”

„Bizonyára nagy haszna van ebben azon vidék lótenyésztőinek, de első sorban legnagyobb haszna van azon illető városnak.”

„Nálunk ez kivihető eddig nem volt. Lótenyésztőink egy igen tekintélyes része, az előre való kötelezettségtől — a mely nélkül a siker, kivált kezdetben, lehetetlen — vonakodott. És különösen nem volt kivihető azért, mert Kolozsvár városa e tekintetben is — mint azt lóversenyeknél is emlitém — áldozni nem hajlandó.”

„Szavazzon meg a város — ilynemű czélokra, mely által idegent hozhat be falai közé — évente csak néhány ezer forintot díjak fejében, mert a tenyésztőtől nem várható az, hogy az értékesítés reményében messze földről behozza lovát, mig ha kellő díjak vannak kitűzve — a tenyésztő ha nem is tudja értékesíteni állatját — költsége térítve lesz a nyert díjból.”

„Ezek, s ezekből kifolyólag számtalan oly körülmények vannak, melyek egy ily nagyobb lóvásár megalakítására gátlólag hatnak. És mig ezeken nem segítünk, csakis kisebb körben mozoghatunk.”

„Hanem ezek miatt ne csüggedjünk el. Reméljük egy szebb jövőt; reméljük Kolozsvár városától első sorban, hogy — saját érdekében is — hatalmas pártfogásával a jövőben elősegíteni fog minket; reméljük lótenyésztő közönségünkötől, hogy ugy tenyészanyagát, mint eladandó lovait, a jövő évi kiállításra

előkészíti, s azt előre bejelentve, lehetővé teszi a minél szélesebb körökben való terjesztést. A lótenyésztés emelésére Magyarországon alakult társulatot felszólítva, reméljük ennek is pártfogását, s végre mindezek sikerültével kérjük fel magyarországi testvéreinket, szakembereinket e kiállításunk meg szemlélésére, összehasonlítására, megítélésére. Egy szóval, mozdítsunk meg egyesült erővel minden követ, mely által közzgazdaszatunk ez egyik legfontosabb ágát, s ezáltal Kolozsvár érdekeit is emelhetjük. És akkor minden netaláni hibánkat helyrehoztuk.“

„Forduljon lótenyésztő közönségünk e tárgyban bármely felvilágosításért állatkiállítási szakosztályunkhoz, s előre is biztosíthatom, hogy e kiállításunk érdekében is, minden tőlünk kitalhetőt el fogunk követni.“

* * *

Végül örömmel igtatjuk ide a „Gazdasági Lapok“-nak a fentiekben kivonatolt füzetről szóló bírálatát:

„Alig kell e szerényke, alig 3 ivre terjedő kis műről többet mundanunk, mint hogy szerzője báró Bánffy Ádám, s mindenki tudni fogja, hogy teljesen a hippológia színvonalán álló, nem mindennapi becsesel bíró munkáról beszélünk. Erdélyben a kitünő lovak ősrégi kiváltságos hazájában, s annak egy oly fiától, minő báró Bánffy Ádám, kinek ősi neve elválaszthatlanul van összeforrvva Erdély hippológiai fejlődésének történelmével — hippológiai mű hogyis láthatna napvilágot más, mint kitünő!“

„Csak könnyed hírlapi czikkekül volt a kis könyv tartalma irva, s összegében mégis egy jól átgondolt tanulmány értékével bír az. Lókiállításunk anyagát röviden bár, de oly találó jellemzésekkel ismerteti, s oly biztos és markaus megjegyzésekkel bírálja, a minőre csak a legnagyobb szakértelem képesít, a mit pedig Erdély lóanyagáról mond, különösen annak befolyásáról a királyhágón inenni lótenyésztésre, s azon teendőkről, melyek szükségesek, hogy Erdély hajdan oly fényes, most a mi haladásunkhoz képest kissé elmaradt lótenyésztése ismét régi fényére emelkedjék, az a legnagyobb ügyszeretetet árulja el, párosulva a megfontolt tanulmányozás és helyes megfigyeléssel. Báró Bánffy Ádám amateur és szakember egy személyben úgy a lótenyésztés, mint a lótenyésztési szakirodalom terén is. A szakember tudását és megfontolását az amateur lelkesedésével egyesíti magában, s mivel e két tényezőt irmodorába is átviszi, egyébként száraz themája érdekes, sőt vonzó olvasmányként tárul elénk.“

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1885. november hó 26-án.

Tartott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Gróf Schweinitz Gyula, Páll Sándor, Réti János, Senkovich Márton, Szentgyörgyi Lajos, Reich Albert, Sipos Gábor, Filep István, Tauffer Ferencz, Nagy Lajos, dr. Szentkirályi Ákos, Sigmund Ákos és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

228. Az október hó 9-én tartott választmányi ülés jegy-

zökönyve felolvastatván — a mainak hitelesítésére Filep István, Nagy Lajos és Tauffer Ferencz tagtársak kéretnek fel.

229—231. Egyleti titkár id. báró Kemény Domokos, báró Apor Károly és báró Wesselényi Ferencz alapító tagok elhunytát jelenti be — igazgató választmány legőszintébb fájdmának ad kifejezést ezen érdemes veterán tagok sajnos elvesztése felett.

232. Weingärtner Andor, titkár-segéd eddigi szolgálatáról bizonyítványt kér — a bizonyítvány kiadatott.

233. Az „Erdélyi Gazda“ ügyében kiküldött ad hoc bizottság jelenti, hogy miután a nmlgu ministerium 30,005 számu magas átirata szerint az egyleti szakközlöny további segélyezésére semmi biztos kilátás nincs, igyekezett oly módozatot találni, mely mellett az egylet lapját némi reductiókkal önére jén is kiadhatná: névszerint újévtől kezdve a lap minden hó 1-én és 15-én jelennék meg 1½ ivnyi tartalommal és a megváltoztatott szerkesztési programmal a munkatársi tiszteltdj is törölhető volna. A megtakarítások összege ekként 800 frtnak felel meg, az egyleti hozzájárulás pedig 750 frtnyi évi segélyben állapittatván meg a költségvetés kiadás és bevételben 1030 frtot mutat fel. A hirdetési rendszernél is változtatásokat ajánl a bizottság; — a bizottság indítványai egyhangulag elfogadtatván, az új programm keresztülvitele ezentul a szerkesztő-bizottságot illeti meg.

234. A szőlőbeni házépítésre kiküldött bizottság jelenti, hogy a házépítést illetőleg a tüzetes adatok beszerzésével foglalkozik; miután azonban az építkezés semmi szín alatt sem lenne október előtt befejezhető, a vinczellérel 120 frt. fizetés és 40 frt. lakbérpótlék biztosításával új szerződés kötendő, határozottan kijelentvén, hogy e pótléket osakis a természetbeni lakás elkészültéig fogja kapni — helyeslő tudomásul szolgál.

235. Enyedi vinczellér-képezde igazgatósága 127. sz. a. az 188 $\frac{4}{5}$ -iki tanévre még fizetendő 225 frt. ösztöndíjrészleteket megküldeni kéri; egyszersmint Hanzák és Nemes bizonyítványait megtekintés végett közli és azok részére a stipendiumokat 188 $\frac{5}{6}$ -ra is kérelmezi — igazgató választmány midőn a 225 frtnyi összeget kifizetésre utalványozza, egyszersmint őszinte örömeinek ad kifejezést, hogy pártfogoltjai oly szép előmenetelt tanusítanak és az ösztöndíjakat részükre az 188 $\frac{5}{6}$ -ki tanévre is megadja.

236. Ministerium 58019. sz. a. a kolozsmegyei állattenyésztési viszonyok ügyében kiküldött kérdőív betöltését ohajtja — válaszadás végett a mezei rendőri törvényjavaslat tárgyalására felkérendő állattenyésztési albizottságnak fog kiadatni.

237. Ministerium 52906. sz. a. az amerikai szőlőveszszők eladására vonatkozó hirdetményét küldi meg — lapban egész terjedelmében közöltetett.

238—244. Ministerium 56991. sz. a. a mezei rendőri törvényjavaslat ügyében beadandó munkálatunk határidejét a hó végéig meghosszabbítja. Egyszersmint e. titkár jelenti, hogy gróf Schweinitz Gyula, Voith Gergely, báró Kemény Béla, Lécsay Ferencz, Kökössy Endre, Balla István közzgazdasági előadó urak szivesek voltak ebbeli munkálatukat az egylet ren-

delkezésére bocsátani — köszönettel fogadtatván, a törvényjavaslat, illetőleg kérdőív tárgyalására felkérletnek:

I. Az elhatárolás, felhasználás és telki szolgáltatások szakaszaira: Szabó József, báró Jósika Sámuel, dr. Berde Áron, Bokros Elek és Nagy Lajos;

II. A növénytermelés és fatenyésztés szakaszára: Báró Bánffy Ernő, gróf Schweinitz Gyula, Vörös Sándor és Kertész György;

III. A káros állatok és ártalmas gyomok irtásának szakaszára: Dávid Antal, dr. Szaniszló Albert és Réti János; végre

IV. Az állattenyésztés emelését célzó intézkedésekre: Báró Bánffy Ádám, Nagy Lajos, Reich Albert és dr. Szentkirályi Ákos.

Ezen albizottságok a felsorolt rendben fogják a hozzájuk tartozó kérdéseket, a rendelkezésre álló összes segédanyagok felhasználásával feldolgozni; azután munkájuk elvégzése után plenumba gyűlni és az egész memorandumot együttesen áttevődni, netáni elvi eltéréseket a lehetőségig összeegyeztetni és a felterjesztés szövegét véglegesen megállapítani.

245. Zalamegyei gazd. egyesület felterjesztése több közgazdasági kérdésben — korábbi határozat értelmében ugyanezen bizottság plenumához tételik át.

246., 247. Gyümölcsészeti kiállítás bejelentési íve és térképe — tudomásul szolgálván, titkár jelenti, hogy az egyleti collectió ezuttal is diszoklevéllel lett kitüntetve.

248. Kiállítási bizottság szabályzata a tárgyak mikénti elszállításáról — tudomásul szolgál.

249. Gróf Bethlen Gábor tudatja, hogy a komló juryben tőle nem függő akadályok miatt nem vehetett részt — sajnós tudásul szolgál.

250. Jajtkó volt egyleti kiállítási felvigyázó szolgálati idejéről bizonyítványt kér — a bizonyítvány kiadatott.

251. Gámán nyomda 169 frt 27 krnyi számlája kiállítási nyomtatványokról — a számla rendben találtatván, kifizetésre utalványoztatott.

252. Szabó katonai parancsnokság ajánlat tárgyalási hirdetésményei — lapban közöltettek.

253. Bécsi cs. és kir. gazd. egyesület tudatja, hogy egy ottani komlóvásár létesítése érdekében számos érdekelt társulattal tárgyalásokat folytatott, melyeknek eredménye az, hogy a bécsi gabona és lisztőzde késznek nyilatkozott. — alapszabályainak megelőző módosítása után — a komlót árucikkjei közé felvenni, ha erre az illetékesek részéről közvetlenül felszólítva lesz — mindenekelőtt a testvéregyletnek fog köszönet fog mondani azon alapos, a kérdés minden részletét teljesen felderítő eljárásáért, melyet ez ügyben gyakorolni szives volt; egyidejűleg pedig a gabonatőzsdéhez a várt felkérés intéztetni.

254. A f. magyarországi halász egyesület kérdőívének kitöltésére — levelező tag Gámán Zsigmond ur kéri fel.

255. Pozsonyi polgármester körlevele az ottani marhavásár érdekében — tudomásul szolgál.

256. Flaschner Arthur cég a termények beszerzésére nézve adott felvilágosításainkat megköszönni — tudomásul szolgál.

257. Szentgyörgyi Lajos meleg szavakban köszöni meg az egyesület által a kiállítás tanulmányozására nyújtott segítyt és előadva, hogy minden alkalommal igyekezett mint jury tag az egyesület érdekeit előmozdítani, szolgálatait továbbra is tőle telhetőleg felajánlja — általános elismeréssel és köszönettel fogadtatott.

Hitelesítik:
Taufer Ferecz,
Filep István,
Nagy Lajos.

Szabó József,
 egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
 egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Méhészeink figyelmébe. Mióta a békés-gyulai méh. kiállításon a Bodor-féle népszerű méhlek egyszerű szerkezete és olcsóságánál fogva országos terjesztésre ajánlatot kapott, hogy a megrendelésnek alig egy ötödrészt lehetett teljesíteni, dacára annak, hogy az iparüzlet csaknem kizárólag a méhlek készítésével foglalkozott.

Egyfelől a nagy kereslet, másfelől ama nagy horderejű nemzetgazdasági előnyök, melyek az okszerű méhészet terjesztésében nyilvánulnak; — végül pedig az figyelemreméltó körülmény, hogy az egyszerű méhlek készítés módjának elsajátítása által a fogoly, a munka-nemesítő hatásán kívül, annak anyagi előnyeit is fogja élvezni kiszabadulása után s esetleg önálló kereset módhoz jut: Sebestyén Mihály hazarészünk derék kir. főügyésze Székely-Udvarhelyt, Brassóban; N.-Szebenben, Beszterczén, Marosvásárhelyt, a kolozsvári fogház iparához hasonló asztalos iparüzleteket rendezett be, s most már mindezen helyeken kifogástalanul és nagy mennyiségben gyártják a Bodor-féle népkapartárt, mely legujabban a budapesti országos kiállításon is nagy eredménnyel tüntettetett ki.

E rendelkezés következtében most már remélhető, hogy ez 1 frt 50 kros méhlek gyártásában a kereslet és kínálat között az eddiginél kedvezőbb arány leand.

Felhívjuk méhészeink figyelmét e fontos intézkedésre!

A megrendeléseket mindenesetre jó lesz mielőbb megtenni, hogy ahhoz képest irányítsák a gyártás mennyiségét. A kolozsvári iparüzletben is van néhány rendelkezés alatt álló példány. A megrendelések az illető fogházak iparüzletéhez címzendők.

* * *

— Uj naptárak. Kodolányi Antal: Gazdasági zsebnaptára a múlt esztendőben ülte meg 25 éves jubilaumát, mely haladó korról kiállítása csínjában és beltartalmának értékében is folytonos emelkedést mutat. A naptárhoz csatolt átnézeti táblázatok és átlag kiszámítások folytonos revízió alatt állanak; a könyviteli naplókat pedig a kisebb gazda használatba is veheti, míg nagyobb birtokosnak célszerű mintául szolgálhatnak. A naptár melléklete „Magyar gazdák évkönyve” most lép IX-ik évébe, kiválóan bő a gazdasági lap-

szemle, mely a legújabb vívmányok és kripróbált tapasztalásoknak egész tárháza, az „Erdélyi Gazda”-ból dr. Szentkirályi Ákosnak „A pointirozás, mint bírálati rendszer” című nagybecsű értekezése van teljertalmulag átvéve. A czimtar sok becses adatot tartalmaz, csak sajnos, hogy éppen az érdekeltek indolentiája miatt a rectificálás oly sok nehézségbe ütközik. Ajánljuk a jelesen szerkesztett naptárt, mely mellékletével együtt 2 frtba kerül, t. olvasóinknak szives figyelmébe.

* * *
— Népgazdasági (?) naptár 1886-ra új jelenség, — gazdák, földmivesek, kertészet stb. kedvelők számára szerkesztette Gobocz Károly. Miután a népnek van szánva, a százesztendő s jövendőmondó sem hiányozhatik, valamint a napok közötti időjölés sem; hiszen e nélkül a tisztelt nép meg sem venné s miután ez zsebkérdés, tehát csak butitsunk bátran továbbra is!!! A naptár Göndöcs és Bereczki arczképet hozza általánosan ismert működésüknek kellő méltánylása kíséretében, azután több praktikus cikket Göndöcs, Bereczki, Ébner s a szerkesztő tollából, melyeket azonban nagyrészt már másutt olvastunk. Hogy egy gazdasági naptár a kiállításnak szánt rövid ismertetésben a mezőgazdaságról egy szóval sem emlékszik meg, hogy az ennek szánt épületek képeit nem közli, — holott éppen oly könnyen megszerezhetette volna, mint a bosnyák kávéház és mintavendéglő ábráit — azon igazán csodálkozunk! A naptár ára kitéve nincs, — ez is hiba, mert családokra nyújthat alkalmat.

* * *
— November havi meteorologiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük az november havi összevont adatokat, u. m. légnomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 762.3, legmagasabb november hó 11-én 771.5, legkisebb november hó 24-én 749.5 milliméter, középhőmérséklet 4.0 C°, legmagasabb nov. hó 6-án 13.0 C°, legkisebb november hó 11-én — 2.2 C°. A páranomás átlaga 5.0 milliméter, a légnedvesség százalékanak átlaga 89. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 19-szer, szél 71-szer, ugyanis északi szél 6-szor, északkeleti szél 8-szor, keleti szél 24-szer, délkeleti szél —szer, déli szél 2-szer, délnyugoti szél 13-szor, nyugoti szél 11-szer és északnyugoti szél 7-szer. A csapadékos napok száma tett 10-et, hó volt 5, jég —, égháboru — napon, összesen 30.5 milliméter csapadék volt e hónapban, legtöbb 30-án, azaz 8.5 milliméter. —

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár decz. 3-án. Összes felhajtás 2645 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 34 db. bika, 1456 db ökör, 458 db vágó tehén, 210 db fejős tehén, 84 db. bival, 359 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 80—120 frt, ökör páronként 220—330 frt, vágó tehén páronként 80—120 frt, fejős tehén darabonként 90—140 frt, bival páronként 140—200 frt, borju darabonként 18—38 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként — —

frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 48—52 frt, tehénhús 42—46 frt, borjuhús 60—62 frt, bivalhús 36—42 frt.

Pozsonyi marhavásár nov. 23-án. Összes felhajtás 1188 darab, és pedig 1012 darab magyar, — darab lengyel és 176 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hízó 55—63 frt, lengyel — frt, német 60—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Bécsi marhavásár nov. 30-án. Összes felhajtás 2353 drb és pedig 652 drb. magyar, 775 drb. lengyel és 826 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hízó 52—61 frt, lengyel 50—57 frt, német 53—62 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Kőbányai sertésvásár decz. 4-én. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőlemező részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzlet különösen könnyű árban lanya volt, mert sok vidéki sertés hajtatik fel.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 47—47½ krral, 180—240 klgr. nehezek 47½—48 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 44—45 kr, vidéki sertés 37—43 kr, könnyű — kr. Transitóban: szerbiai 38—42 kr., románia — — kr, tiškés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 18543 darab, összes elhajtás 10410 drb.

Bécsi sertésvásár decz. 1-én. Összes felhajtás 3865 drb. és pedig 1430 drb. nehéz, 2442 drb. közepéhez és 2993 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 41—43 frt, közepéhez 38—40 frt, süldő 32—37 frt; szalonna és zsír — — frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Sz. 5326—1885.

n. k. Pályázat.

Fogaras város közönségénél 300 frt. évi fizetés és szabad lakással egybekötött kertészi állomásra a pályázat hirdetik, felhivatnak mindazok, kik ezen községi kertészi állomást elnyerni óhajják, hogy előéletük és a kertészeti jártasságukat előtűntető okmányokkal felszerelt folyamodványaikat, legkésőbb jövő december hó 20-ig a városi előjáróságánál nyujtsák be.

A szegődményes feltételek az előjáróságánál megtekinthetők.

A város n. k. előjárósága. Fogaras, 1885. november hó 10-én.

(3—3) (16.) Keresztényi, főbíró.

A
magyar gazdatisztek és erdészek
segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

(49—52.) (3.) Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

(17.) Ojtvány-eladás. (1-3)

Bethlenfalvy István Borsódmegye miskolczi telepén eladó ojtványok:

Almák (vadalma magoncra ojtv):

Bellis magoncza (kitünő téli alma)	500 drb.
Casseli nagy renet	1000 "
Muskotály renet	500 "
Nyári daru alma	200 "
Rezső koronaörökös (kitünő téli alma)	150 "
Sikulai	200 "
Téli arany parmén	1200 "

Körték (vadkörte magoncra ojtv):

Avranches-i jó Luiz	400 drb.
Eliz vajoncza	150 "
Josefina körte (Josephina des Malines)	300 "
Juliusi esperes	150 "
Liegel téli vajoncza	500 "
Napoleon vajoncza	1000 "
Nemes kolmár	150 "
Téli esperes	600 "
Vilmos körte	500 "

Az ojtványok két évesek, öt láb magasak, egy ojtvány ára 20 kr., ötszáz ojtvány ára 90 frt.

A gyümölcsfajok Bereczki Mátétól vannak beszerezve. Ugyanott eladásra vár 400 drb. hat éves, átültetett vadgesztenye, a 400 drb. ára 100 frt.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSZER FERENCZ
első magyar gép-
és tűzoltószerek, gyár,
harang- és érczöntőde
ERDELYORSZÁGI FŐKÖRTELEP
Kolozsvárt.
Bel-Monostortutca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezetékek kútak s berendezéséire.

(1.) Tetemesen leszállított egyári árak mellett. (48-52.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	100 kilo		1 köb- meter tűzifa	1 kilo marha- hús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n												
Bécs	december	5 metermázsa	845	—	700	740	685	595	—	—	—	—
Budapest	december	5 "	770	—	635	700	655	580	—	—	—	—
Balázsfalva	september	3 hektoliter	450	350	325	—	200	450	—	—	250	36
Brassó	december	4 "	630	420	380	250	170	300	320	220	240	40
Deés	november	24 "	600	580	480	—	200	380	620	280	320	24
Gyula-Fehérvár	december	5 "	610	535	460	—	220	310	450	125	260	40
Kézdi-Vásárhely	november	26 "	580	500	350	260	180	380	300	100	300	32
Kolozsvár	december	3 metermázsa	740	—	540	—	480	440	500	150	300	38
Maros-Vásárhely	december	3 metermázsa	708	500	500	—	418	410	360	180	320	32
Nagy-Szeben	december	4 hektoliter	540	420	350	350	190	340	200	140	350	40-46
Nagy-Várad	november	24 "	556	426	392	300	232	308	520	170	380	48
Sepsi-Szent-György	december	7 "	620	560	360	260	160	310	300	125	150	32
Szász-Régen	december	3 "	530	400	375	325	190	380	480	280	260	28
Torda	november	28 "	575	375	375	300	160	300	300	20	250	36